

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 253

פרשת ראה | גילוי תעלומות נבכי הנפש

מסי לרות אל הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 באתי ואין איש
- 2 השבת אצל רבי נחום
- 7 אסור להיות 'סתם אדם'
- 8 ויותר יעקב לבדו
- 10 טעותו של הס"מ הרשע
- 11 הארה מוסרית!
- 15 אז מה עושים?
- 21 קישור הפה והמוח
- 22 פתוח תפתח את ידך
- 24 הצדקה - השער לפנימיות
- 25 ותפק לרעב נפשך
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מוקדש לעילוי נשמת האיש היקר באדם משכים ומעריב לבתי כנסיות, רחום ומוקדו רבנו ר' יעקב הכהן בן נמזורה ז"ל רוח ה' תנחתו בנן ערן וימליך טובה וברכה על רעייתו, בניו וב"ב היקרים, אמן. הוקדש ע"י חתנו כפיר ויעל זטלאוי הי"ו

מוקדש לעילוי נשמת בן ציון בן לאה ז"ל נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב ולהבריל להצלחה בנשמות ורוחניות ל דוד דוד הי"ו ולכל משפ' מזרחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המוא"ר לארץ

התנסות והפצת ספרי מורינו ורבינו הרב יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות 08-37-40-200

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859 קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26 לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת ראה

באתי ואין איש

בדד. זו הפעם הראשונה שהוא חש שכל התנועה הפנימית, והריצה הנפשית, אחר ההנאות, הטעמים והריחות, נעלמה!...

'איזה' שקט מעיק שורר פה! מה אפשר עכשיו לעשות?!

הבדידות שהלחיצה אותו גרמה למוטי לעצום את עיניו ולנסות לעניין את עצמו במשהו, לנסות לחשוב מחשבות משלו, לבטא רצונות וכיסופים משלו... אך לא! מוטי לא מצא בתוכו שום גילוי של אישיות!

מוטי ניסה שוב למצוא בתוכו בכל זאת איזו שהיא נקודה להתחבר אליה, להתאחז בה, אך לא! בתוכו, כך הוא הרגיש, קיים חלל ריק וריקני... ריק מכל תנועה וחיות...

'מה' זה? מי אני? האם אני חי?!

ומוטי הרים עיניו לשמים והתחנן: 'אנא ה', גלה לי מי אני? זכה אותי להכיר את עצמי!'

ולפתע הוא ראה מול עיניו את דמותו שלו, אך לא כפי שהיא מוכרת

בבית הכנסת כיבו את האורות. רק צילו של נר קטן ריצד על פני הכתלים - ליל תשעה באב הלילה, וכל הנוכחים ישבו על הארץ וטמנו את ראשם בין ברכיהם.

קולו של החזן ניסר בחלל הפנוי: 'היום 1954 שנים לחורבן בית אלקינו'... קולות בכי ונאקה נשמעו, והרעש העולה ממחיתת האף הצטרף להמולה...

בצד, צמוד לקיר, ישב מוטי וניסה להצטרף גם הוא לתחושת האבילות. והוא הצליח. אט אט החל גם הוא להישאב אל תוך האוירה...

תשעה באב זה לא זמן לשיחת ריעים, ולא זמן לטיולים, אסור לאכול ולשתות, וגם לא ללמוד את הדברים הרגילים.

ומוטי מצא את עצמו לבד!

בתוך הדממה השותקת, בתוך הקוביה הקטנה של ארבע אמות, הוא מצא את עצמו, לראשונה בחייו, יושב בדד!

זו לא הפעם הראשונה שמוטי שוהה לבד, אך זו הפעם הראשונה שהוא שוהה

הצום הסתיים, ומוטי שפתח את הצום עם צלחת מרק מהבילה, לא חש בטעם. ההארה הנוראה הזו שהוא קיבל בתשעה באב לא עזבה אותו ונדמה היה לו לפתע שהוא התבגר בכמה שנים...

במהלך הימים הבאים הוא חיפש לעצמו מקומות שקטים, ושם הוא ניסה שוב ושוב לפגוש את עצמו, אך תמיד הוא הגיע לאותן תוצאות - בתוכו פנימה אין אף אחד! - 'בְּאֵינִי וְאֵין אִישׁ'...

מוטי הסתובב כשיכור, 'אני מוכרח לשתף מישהו', אך במחשבה שניה הוא התחרט, 'בטח אף אחד לא יבין אותי!'...
וכך חלפו הימים...

לו. הוא ראה אותה זקנה וישישה, פניה מקומטים בצורה מחרידה, וממנה נודף ריח חזק של שממון וחדלון... והדמות המבהילה הזו - דמותו שלו - לחשה לו בקול אומלל וסדוק: 'מוטי! אני כבר לא מאמינה לך'...

'למה?' - חשב בחרדה מוטי - 'למה היא אומרת לי את זה? מתי בכלל נפגשנו שהיא כבר כל כך מאוכזבת ממני?'...

דמעה מלוחה שירדה מעיניו פתחה את השביל לנהר הדמעות שירדו אחריה... 'על מה אני בוכה עכשיו על חורבן בית המקדש או על החורבן האישי שלי?!'

השבת אצל רבי נחום

'מה?' ראש חודש אלול חל ביום שבת (פרשת ראה), אני מוכרח להתארח אצל יהודי שיש לו קצת הבנה בנפש האדם.¹

ימי החופש התקרבו לסיומם ומוטי שדפדף בלוח השנה הבחין שהשנה, ראש חודש אלול יחול ביום שבת (ל' אב) וביום ראשון (א' אלול).

מעין החכמה

יש אדם שמנסה כל השנה לקבל על עצמו איזו קבלה מסויימת, להתחזק באיזה דבר, לעזוב כל מיני שטויות ותאוות של העולם הזה, אבל לא מסתייע בידו... הוא מנסה ונכשל, מתקדם - ונסוג!

ובחודש אלול הקב"ה יוצר לכל יהודי 'פתח מילוטי', ומעניק לכל יהודי - החפץ

1. ימי חודש אלול הם ימי רצון ורחמים, ימים שניתנת בהם סייעתא דשמיא לאדם לתקן את נפשו. ולכן צריך לנצל היטב את הימים הללו!

אבא עטי"ר זכור לטוב, רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א, היה רגיל לומר, שבימים אלו של חודש אלול מדת הרחמים מתעוררת, ולכן יש הזדמנות פז לפתוח הרבה שערי שמים.

ובענין זה סיפר הגאון רבי מנחם זיגלבוים שליט"א (סיפור של חג, ראש השנה - עמוד 14), וז"ל:

חודש אלול.

עשרות יהודים מילאו את בית המזיגה של בערל. הערב ירד זה כבר על העיר, אך בתוך בית המזיגה היום היה בעיצומו. כולם היו שם: סוחרי סוסים, מפטמי בקר, קצבים, פושטי עורות ובעצם, מי לא!?

היו אלו עיצומם של ימי היריד השנתי, והכל התכנסו מקצות הארץ לשאת ולתת, לקנות ולמכור. רבים מהם ראו רווחים בימים אלה בעבור כל ימות השנה. במשך כל היום היו התגרנים והקונים סובבים ביריד, עמלים לפרנסתם, ואילו בשעות הערב, היו מוצאים פורקן ומנוחה בבית המזיגה של בערל.

קולות רמים של צחוק ודברי הבל נשמעו בחלל האויר. בזה אחר זה נמוגו קנקני היי"ש, ואלו רוקנו לקרבם חיש מהר. החדר היה אפוף אדי כוהל שהתערבב בעשן המקטרות הסמיד. איש מהם לא חשב כי ימים אלו הם גם ימי חודש אלול, חודש של תשובה ורחמים. חודש שאפשר להתקרב בו אל מלך מלכי המלכים.

נכנס רבי ישראל בעל שם טוב אל בית המזיגה, בלב ההמולה הגועשת. ראה את היהודים המגושמים, השקועים ראשם ורובם בעול הפרנסות הגסות, והם מתבדחים בקולות רמים. מיד נתגלגלו עליהם רחמיו של הצדיק, והוא נכנס עמם בשיחה ממין הענין בו עסקו:

שאלה לי אליכם, יהודים: שמא תוכלו להסביר לי מה ההבדל בין סוס טוב ומהיר לבין סוס רע ועצל?

פינחס'ל העגלון נתן בו עינים נדהמות:

בכך - כחות לצאת מתוך המצרים והגבולות הכולאים אותו...

ולכן ימי אלול נקראים 'ימי הרחמים', כי בימים האלו הקב"ה פותח פתח גדול מאוד, המאפשר ליהודי החפץ לפתוח דף חדש בחיים להצלחה.

בחודש אלול אפשר להשיג טהרה וקדושה יותר בנקל.

ובתוספת ביאור:

מבואר בחסידות, שהסיבה שהימים הללו הם ימי רחמים, כי בימים הללו 'המלך נמצא בשדה'.

והיינו שבימים אלו כביכול הקב"ה עוזב את הפמליא של מעלה ועובר לדור ולשהות בין התחתונים, וממילא הוא קרוב ונגיש יותר מתמיד.

וזו המעלה של חודש אלול שהקב"ה כביכול נמצא ממש לידנו, ושומוע ומאזין לכל מילה שיש לנו לומר, הוא מביט וצופה על כל תנועה ותנועה שלנו. ולכן זה הזמן היפה ביותר לקלף כמה שיותר שכבות מהנפש ולהשתתף בפניו יתברך.

ומטעם זה תיקנו להרבות בחודש זה בתפילות ובתחנונים, ומנהג בני ספרד לומר סליחות מיום ב' אלול ועד יום הכיפורים, וכמו שפסק מרן השו"ע (או"ח, סימן תקפא - סעיף א), וז"ל:

נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים. וכתב הרמ"א: ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חודש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפילה שחרית... ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א שלפני ר"ה...

'בטח. בשמחה. מה אתה לומד?

יש לי סדר קבוע בספר הנפלא חלב הארץ, ועתה הגעתי לחלק ב עמוד 199. רבי נחום פתח את הספר והחל לקרוא:

'רבותינו הקדושים הפליגו מאוד בחשיבות הענין של 'חשבון הנפש', והיינו שצריך לקבוע לו זמן קבוע שבו הוא יבקר את מעשיו...²

'אה! אני יודע איפה להתארח! אצל אח של אמא שלי רבי נחום!... וביום ששי הגיע מוטי לביתו של רבי נחום...

רבי נחום קיבל אותו בספר פנים יפות, הגיש לו שתיה ומזונות, ולאחר מכן שאל אותו אם הוא רוצה להצטרף אליו ללימוד.

מעין החכמה

- חוזר הוא ומתקן את הטעות במהירות רבה.

'אמת ויצבי! כפתור ופרח!"

'וכעת תבינו בעצמכם את הנמשל, הרים הבעל שם טוב קולו באהבה מופגנת: "יהודים יקרים וחביבים, אתם כולכם בני אברהם יצחק ויעקב. יחוסכם נכבד וזכותכם גדולה. אל תתייאשו, יהודים. אפילו אם תעיתם מהדרך הישרה, אל ירך לבכם. גם אם כבר סרתם הצידה וזנחתם את התורה והמצוות, הניצוץ הקדוש צפון בקרבכם. **אם רק תפנו בחזרה אל הדרך הישרה ותיטיבו דרככם - תוכלו בחפזון ובריצה מהירה להשיג הכל!** וזאת היתה קריאתו של הנביא: "שובו בנים שובבים" (ירמיה ג, יז), גם כאשר אתם 'שובבים' - בנים אתם לה' יתברך. שובו, יהודים, שובו בתשובה, כי הדרך לתשובה נפתחת לרווחה בחודש אלול!..."

2. ובענין זה מסופר (אלול - תשרי עמוד 69, לט. הנדל):

איש אמיד ונכבד, שהיה חסיד ותיק של הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק, בעל 'נועם אלימלך' בא פעם בליל ערב יום הכיפורים אל רבו הצדיק וביקש שהצדיק יתן לו לראות כיצד הוא, הצדיק, עורך את סדר הכפרות. 'זה עשרות

וכי לא תדע! - השתומם לקול צחוקם של חבריו. ההבדל הוא גדול! בעבור סוס טוב המאומן ברכיבה ובדהירה, אפשר לקבל בשוק מאה אדומים ויותר, ואילו סוסה כפרית רזה ושדופה הראויה לעגלת איכרים דלה, לא תשוה אפילו עשרה אדומים.

בזה אחר זה הוסיפו מומחי הסוסים הערות עוקצניות על בורותו של ההלך שהפריע לשיחתם.

'ועתה אשאלכם שאלת תם' - המשיך הבעל שם טוב - 'מה התועלת בכך, שהסוס הטוב, שמחירו רב, רץ במהירות גדולה כזאת? הלא אם יתעה הסוס בדרכו ויסיטה הצידה, עלול הוא להרחיק מן הדרך הישרה במדה רבה יותר מהסוס הזול אשר יתעה?"

השתתקו אנשי היריד המומחים לענייני סוסים. למרות גסותם חשו, כי רעיון נכבד טמון בשאלה זו.

'ובכן, שמעו אותי, יהודים. אמנם נכון הוא כי לא טוב אם הסוס הדוהר תועה בכיוון הדרך. אך היתרון הוא בכל זאת לצידו. משום שאחרי כן, כאשר הסוס הטוב והמאומן חוזר לדרך הנכונה

מסילות אל הנפש

פרשת ראה - השבת אצל רבי נחום

'עובר אורח אני' - אמר לו החסיד - 'ורצוני ללון פה הלילה'.

בעל הבית התחיל לפקפק ולגמגם: 'בביתי אין מקום ובכפר יש בתים אחרים, יותר מרווחים'.

אבל האורח הפציר בו לתת לו לשבת בקרן זווית עד עלות השחר, ואז ילך לו לדרכו. סוף סוף נעתר לו בעל הבית.

משהגיע קרוב לחצות התחיל בעל הבית לשלח את הערלים מן הבית, למי בפתיים ולמי בגערות. משיצאו כולם, פתח את החלונות בכדי שיצא העשן ויזדכך האויר.

פנה בעל הבית לאשתו ואמר: 'אשתי, הביאי לי בבקשה את ה'קונטרס' המונח בחדר השני על גבי הארון'.

הביאה לו את ה'קונטרס', והתחיל לקרוא בו את כל חטאיו במשך השנה שרשם ב'קונטרס' זה: ביום פלוני עברתי על זמן קריאת שמע, ביום אלמוני עשיתי כך וכך, וכן הלאה. משגמר לקרוא, התמרמר בבכיות ואנחות היוצאות מן הלב: 'אוי! רבנו של עולם! הלא בשנה שעברה עשיתי תשובה והבטחתי להיות טוב וישר ולא לשוב עוד לכסלה, ולבסוף מה עלתה לי? הלא אני מלא עוונות וחטאים ופשעים!' וכך בכה ונאנח זמן רב מקרב לבו...

אחר כך פנה שוב לאשתו: 'אשתי, הביאי לי בבקשה את ה'קונטרס' המונח במקום פלוני'.

הביאה לו את ה'קונטרס' השני והתחיל לקרוא בו: 'ביום פלוני כשהלכתי ליער להביא עצים התנפלתי עלי גויים ושברו את עצמותי. ביום פלוני התקלקלה לי המחרשה, ביום פלוני קרא לי אסון זה'... וכך המשיך לקרוא את כל הצרות והפגעים שעברו עליו במשך השנה.

שנים, שאני נוסע אל רבינו, ואף פעם עוד לא נזדמן לי לראות את הכפרות של הרבי, והפעם נתעוררה בלבי תשוקה עזה לראות זאת'.

'וכיצד' - שאלו הצדיק - 'אתה עורך את הכפרות?'

'מה הרבי מהתל בי? השיב החסיד, 'וכי מה יש לראות ב'כפרות' שלי?'

'בכל זאת' - אמר הצדיק - 'הגד לי איך אתה עושה זאת?'

'אני הרי איש פשוט' - אמר החסיד - 'ובכן אני לוקח את הסיפור ואומר כמו שכתוב שם: זה חליפתי וכי'.

'ובכן' - אמר הצדיק - 'אף אני עושה כך. אלא שהבדל אחד יש בכל זאת ביני ובינך: אתה ודאי מהדר אחר תרגול לבן דוקא, ואני איני מקפיד על כך - תרגול לבן, שחור או איזה שיהיה'...

התחיל החסיד להפציר בצדיק, שבכל זאת הוא משתוקק להיות נוכח בשעת הכפרות של הרבי.

אמר לו הצדיק: 'מכיון שכך, אתן לך עצה הגונה: סע לכפר פלוני והיכנס לבית יהודי פלוני שם. אצלו תראה סדר יפה של כפרות'.

הסכים החסיד, ציוה לרתום מיד את עגלתו ונסע לאותו כפר. משהגיע, שאל על מקום מגורו של אותו יהודי, והראו לו בית בקצה הכפר. נכנס לשם כשעה לפני חצות הלילה, והנה הבית הוא בית מזיגה, ערלים יושבים בתוכו ושותים משקאות חריפים כדרכם, והחדר מלא עשן ממקטרתיהם של הערלים. האורח ישב לו וציפה לראות מה יהיה כאן. כשראהו בעל הבית ניגש אליו ושאלו מה חפצו.

הדבר שתהיה דעת האדם צלולה ומיושבת מאוד באותה העת, ומנושלת מכל טרדה, לחץ, פחד, דאגה, או כל דבר הגורם היסח הדעת, שדבר ברור הוא שכדי לחדור עמוק עמוק אל נבכי הנפש פנימה מוכרחים לבוא לידי רגיעה מוחלטת, שְׁלוֹת הנפש וישוב הדעת, שרק מתוך כך אפשר לפעול בשלימות.

מטעם זה חשוב מאוד לקבוע מקום מיוחד אשר בו דוקא יתבודד (וטוב שיהיה מקום שאין מצויים בו בני אדם או דברים אחרים העלולים להסיח דעתו), ומתוך כך יוכל לגלות חסרונותיו וטעויותיו באמת ולתקנם מהשורש והיסוד עד הגיעו לידי שלימות תיקונם. אמנם אם לא קובע מקום הגון וראוי לכך, בנקל עלול לבוא לידי שינוי מזג, כגון: לחץ, טרדה, פחד, דאגה, היסח

ועל ידי עריכת חשבון נפש (בקביעות) הוא יזכה לגלות את תעלומות נבכי הנפש, וגילוי זה יביאנו לידי הכרה מלאה בחסרונותיו ובמדותיו המגוננות שהן הנה שורש כל החטאים והעוונות המהוים חציצה ומחיצה בין האדם לבורא יתברך, וכמו שנאמר: "עֲוֹנֹתֵיכֶם הֵיוּ מִבְּדָלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם" (ישעיה נט, ב).

על כן נדרש מן האדם לקבוע עת וזמן אשר בו יצא ממירוץ החיים לגמרי, ובו בזמן יכניס עצמו אל רובד פנימי נוסף של השקטה פנימית נכונה שהיא הבסיס המרכזי ביותר להגיע לידי חשבון נפש מדוייק שיפיק תועלת מרבית.

ולתוספת ביאור, כדי להגיע לידי חשבון נפש אמיתי, מוכרח

מעין החכמה

כפרתי... והשליך את ה'קונטרסים' לתוך האח הבוער שעמד בחדר הסמוך...

התבונן החסיד היטב בכל מעשי הכפרי והתפעל מאוד... עם שחר נפרד מבעל הבית וחזר לליז'נסק. כשהגיע לשם נכנס ישר לבית הצדיק וסיפר לו בהתלהבות את מה שראה.

אמר הצדיק, 'זהו שאמר הכתוב: "כִּי עֲוֹנָתִי עָבְרוּ רֵאשֵׁי... ה' נִגְדָה כָּל-תַּאֲוֹתַי" (תהלים לח, ה-ו), אבל לעומת זה גם - "וְאִנְחָתִי מִמֶּנּוּ לֹא נִסְתַּרָה" (שם פסוק ו)...

שוב בכה והתמרמר: 'אוי! רבונו של עולם! הלא בפירוש ביקשתי ממך בשנה שעברה שתתן לי שנת ברכה חיים ושלוש, ואני בטחתי בך והאמנתי שכך יהיה, ולבסוף מה עלתה לי?'
משגמר לבכות אמר: 'הרי סוף סוף ערב יום הכיפורים היום, וצריכים להתרצות. נשתוה נא בינינו, רבונו של עולם: אתה אינך חייב לי ואני אינני חייב לך.'

לקח האיש את שני ה'קונטרסים' כרך אותם ביחד, סובב אותם על ראשו שלש פעמים, ובכל פעם אמר: 'זה חליפתי, זה תמורתך, זה

פרשת ראה - אסור להיות 'סתם אדם'

גיליתי שאין בתוכי כלום! רק חלל ריקני ואפל ללא שום תנועה וללא שום חיות...

רבי נחום הקשיב בהשתתפות, ואחר שאל: 'לא הצלחת למצוא שום נקודת אחיזה במציאות?'
'לא. הרגשתי סתם אדם!..'

הדעת וכיו"ב, וממילא איננו יכול לחדור אל נבכי הנפש פנימה ולפעול כנדרש...

מוטי הסתכל על רבי נחום ואמר: אתה יודע, בתשעה באב זכיתי לראשונה לחוות את 'ההשקטה הפנימית' הזאת, אך במקום לגלות את תעלומות נבכי הנפש,

אסור להיות 'סתם אדם'

שואלת הגמרא: **מאי כבני מרון** - מה הפירוש המילולי של בני מרון?

והגמרא מציעה בזה שלשה פירושים:

א. הכא תרגימו, כבני אמרנא - כאן בבבל הסבירו כך: כידוע, אחת ממצוות התורה היא מצות מעשר בהמה, והיינו שמכל עשרה כבשים צריך לעשר אחד.

והמשיכה התורה וציותה שהמעשר את בהמותיו יעשה פתח קטן

שבו יכול לעבור בכל פעם רק כבש אחד בלבד, וכך הוא ימנה כל כבש שעובר, וכל כבש עשירי הוא יסמן בצבע.

וזה המשל ליום הדין! - בראש השנה עוברים בני העולם לפני הקב"ה

'אתה יודע מוטי המילים הללו שלך 'סתם אדם' הזכירו לי שאלה ששאל הגה"צ רבי שלמה וולבה זיע"א. וכך הוא שאל:³

כידוע, בראש השנה מחדש הקב"ה את מלכותו על העולם, ומכח זה ישנה אפשרות לכל אדם ואדם לחדש את עצמו ולהתהוות לבריאה חדשה.⁴

ובודאי שכדי שנוכל לזכות להתחדשות הזאת עלינו להתכונן.

וכדי להתכונן עלינו ללמוד את דברי הגמרא הקדושה (ראש השנה יח.). וזה לשון הגמרא הקדושה:

בראש השנה כל בני האדם עוברין לפניו יתברך 'כבני מרון' להיות נידונים.

מעין החכמה

במדרש (ילקוט שמעוני - במדבר רמז תשפב):
'בחדש' - **חדשו מעשיכם... אימתי? - בחודש השביעי.**

3. **עלי** שור (חלק ב - עמוד תיג).

4. **וכמו** שנאמר: "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו" (תהלים פא, ז), ודרשו

ונתאר לעצמנו:

כשאדם בא לדין ושואלים אותו למה עשה כך וכך, והוא יענה שהוא עשה 'סתם כך', ואם ישאלוהו הלאה, יענה שכולם עשו ולכן גם הוא עשה. ואם ישאלוהו הלאה: ומה **אתה** חשבת? הוא יענה שלא חשב כלום.

ואם ישאלוהו על מצוות שעשה מה היתה כוונתו בהן, והוא יגיד שוב שעשה 'סתם', ואם ישאלו שוב מה ראה על ככה לעשות כל המצוות שעשה, והוא יגיד שהציצית הלבשיה לו אמו בהיותו קטן, והברכות לימדוהו בחדר, והתפילין קנה לו אביו, וגם ללמוד תורה שלחו אביו. ואם ישאלוהו הלאה: אבל **אתה** מה חשבת, והוא יענה שוב: 'סתם!'... **איך 'סתם אדם' זה יעמוד בדין? איפה עצמיותו!**

'זו באמת שאלה איך 'סתם אדם' יעמוד בדין? אך האם הוא משיב עליה? - שאל מוטי.

אחד אחד כאותם כבשים העוברים בפתח הקטן הזה.

ב. ריש לקיש אמר, כמעלות בית מרון - כמו אותם שהולכים במסילות המוגבהות שבאיזור עיר מרון. הדרך שם צרה, מפני שהעמק עמוק משני צידי הדרך, ושני אנשים אינם יכולים ללכת זה בצד זה, אלא אחד אחרי השני.

ג. ורב יהודה בשם שמואל אמר, כחיילות של בית דוד שבצאתם למלחמה היו מונים אותם על ידי שהיו יוצאים זה אחר זה.⁵

הרי שלשה ציורים נפלאים, והענין ברור: **בדין** עומד האדם לפני בוראו לגמרי לבד, בבדידות מוחלטת - אין לו טוען ועד,⁶ ואין לו על מי לגלג את חובו ואת מי להאשים בכשלוננו, כי ברגע עומדו לפני בוראו בדין הוא כאילו אין עוד אדם בעולם חוץ ממנו, והוא לבדו אחראי לכל מה שעשה ומה שלא עשה.

ויותר יעקב לבדו...

בגיל 63 עזב יעקב אבינו את בית הוריו ויצא ללכת לחוץ. בדרכו עצר

'כן. הרב וולבה משיב על השאלה הזו, אך לפני שנביא את דבריו נקדים:

מעין החכמה

6. וכמו שאמר רבי אלעזר הקפר (אבות פי"ד מכ"ב): 'הילודים למות, והמתים להחיות, והחיים לידון.

5. והטעם שהם נקראים 'כבני מרון', כי 'מרון' הוא לשון של מרות ואדנות, ו'כבני מרון' - כבני חיילות של מלך.

יעקב שמע על המחנה ההולך ומתקרב ונבהל, ולכן פתח בתוכנית הצלה:

בתחילה שפך נפשו לפני הקב"ה, ולאחר שסיים את תפילתו,

חצה את בניו ועבדיו ואת כל רכושו לשני מחנות. שכאשר יתקיפו מחנה עשיו - מחנה אחד, יוכל המחנה השני להתגנב אליהם מאחור, ולהכותם...

בראש מחנה אחד מינה את דמשק בן אליעזר עבד אברהם. ובראשות המחנה השני העמיד את אלינוס בן אליעזר.

ולאחר מכן קיבץ יעקב, עיזים ותיישים, רחלים ואילים, גמלים, פרים ופרות, עיירים ואתונות וחילקם לעדרים, ושלח את הכל לעשיו, ויצוה את עבדיו לאמר: 'לכו לעשיו, ותאמרו לו שיעקב אחיו שלח לו את כל זה מנחה'.

לאחר ששלח יעקב את המנחה להפיס את דעתו של עשיו, קם בלילה, נטל את נשיו ואת ילדיו והעבירם במעבר יבוק. גם את צאנו ואת בקרו וכל אשר לו העביר. כשהיו כולם על גדת הנחל השניה, נזכר יעקב כי כלים אחדים נותרו בעבר הנהר. אמר בלבו: אלך ואביאם, כי עייפו עבדי מעבודתם המאומצת שעבדו כל הלילה.

בבית אל והרים עיניו למרום: 'רבונו של עולם! אני יוצא לדרך מסוכנת, שמור עלי! וזה שנאמר: 'וַיֵּדֶר יַעֲקֹב בְּדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וְשָׁמְרֵנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ' (בראשית כח, כ)...

והקב"ה אמר לו: אל דאגה, אני עמך! **עשרים** שנה חלפו עליו שם בחרן, וכשהגיע זמנו לשוב, פנה יעקב לקב"ה ואמר: 'רבונו של עולם! יצאתי ברשות ורוצה אני לשוב ברשות'.

והקב"ה השיב לו: 'יש לך רשות'.

מיד אסף יעקב את כל רכושו וכינס את ילדיו, אמהותיו ועבדיו, ויצא לדרך, לארץ הקדושה - ארץ ישראל...

מפה לאוזן חלפה השמועה והתגלגלה עד שהגיעה לשעיר הרחוקה: יעקב בדרכו לארץ ישראל...

אזניו של עשיו אדמו מזעם: 'מה! מה הוא חושב לעצמו? עכשיו אני אצא לקראתו!...'.

עשיו רץ במהירות למחנה הצבאי של שעיר, אסף ארבע מאות אנשי קומנדו ויצא להילחם עם יעקב.

מעין החכמה

הוא הדיין, הוא עד, הוא בעל דין'...

לידע להודיע ולהודע שהוא אל, הוא היוצר, הוא הבורא, הוא המבין,

מכיון שיעקב עמד שם, מעבר לנחל, לבדו, מצא הס"מ הזדמנות, והוא נחת ופתח במלחמה... וכך נאמר: "וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (שם לב, כה)...

ובינתים, במהלך כל הנדידה מקצה לקצה, חג הס"מ הרשע - שרו של עשיו, בשמים וחיפש הזדמנות נחיתה...
יעקב עבר את הנחל שוב, ומצא את הכלים, והתכונן לחזור. אך

טעותו של הס"מ הרשע...

ארץ ישראל... ושם, מעבר לנחל, נותר יעקב לבדו...

והס"מ הרשע שראה שיעקב נותר לבדו הבין שעתה ישנה אפשרות לנצח את יעקב, שהרי אדם שנותר לבד, בודד, ובלי חברים - הנפש שלו נחלשת, מתרוקנת ומאבדת רצון להיאבק...

והס"מ יצא למלחמה!...

אך, הס"מ טעה טעות נוראה, הילבדו של יעקב הוא סוד כחול! - יעקב אבינו אחר כל הצרות שעברו עליו הגיע לשלימות נוראה, כעין השלימות שתתגלה בימות המשיח!

ולפני שנמשיך נביא את לשון המדרש:

ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר: אין כאל - ומי כאל? ישורון, ישראל סבא. מה הקב"ה כתוב בו: "וְנִשְׁגַּב ה' לְבָדּוֹ" (ישעיה ב, יא), אף יעקב - וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ" (בראשית לב, כה).

תולדות חייו של יעקב אבינו היו רצופות מאבקים והתמודדויות. בתחילה הוא נרדף על ידי עשיו, רדיפה קשה ואכזרית. עד שלא נותרה לו ברירה והוא ברח לביתו של לבן הארמי...

ושם התברר לו שנפל מהפח אל הפחת...

שהרי אם בתחילה, כשהיה גר בבית הוריו, יכול היה להתחמק מהמפגש עם עשיו, עתה הוצרך להתגורר בקביעות בסמוך ללבן - ללא יכולת להתחמק.

עשרים שנה חלפו עליו בצילו של השונא הגדול - לבן, עשרים שנות צער ותלאה... אך למרות כל זאת הוא לא הפסיק לרגע את דביקותו בהקב"ה. לא היתה אפילו אלפית שניה שלבו לא בער ברשפי אש הגעגוע להקב"ה...

ובסופו של דבר הוא זכה להיגאל מגלות לבן והחל ללכת לכיוון

מעין החכמה

7. **בראשית** רבה (פרשה עז - אות א).

ומבלי שיהיה תלוי במי שהוא, יחיד לגמרי, 'לבדו'. ומי שהוא במדה זו, באותה שעה אין שום דבר קיים בעדו בכל הבריאה כולה, הרי הוא יחיד לעצמו - ולא יהיה משתומם ביחידות ובכדידות אבל הם צוותו, וישתומם במלוא עם מפני שנעדר ממנו ענייני העולם השפל ונתוסף עמו ראיית מלכות שמים' (הכוזרי בתחילת מאמר שלישי).

לפני שנמשיך נוסף עוד פרט...

זה לשון הרב וולבה (שם):

'לְבַדוּ!' זוהי התגלותו של הקב"ה לעתיד לבוא כשיתגלה יחודו יתברך לעיני כל באי עולם, ולהשגה זו הגיע יעקב אבינו ע"ה, ובכחה נאבק עם המלאך ויכול לו.

ונרחיב יותר:

מהותה ומציאותה של דרגה זו הוא "יחיד" מבלי שיצטרך לכלום

הארה מוסרית!

אדם' משעמם כשהוא לבד. לא כן מי שהוא 'יחיד' בעולמו שמח כשהוא יכול להיות שעה עם עצמו.⁸ 'הניעור בלילה והמהלך

המשיך הרב שלמה וולבה (שם) וכתב: **בחינה** לאדם אם יש בו משהו מיחודיות היא שעה של בדידות: ליסתם

מעין החכמה

שהרי נצטוינו על נאמנות למלכות בעת הגלות (וכמו שטאמר: "וְדַרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בְעַדָּהּ אֵלַי" כי בשלומה יִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם" (ירמיה כט, ז)). לפיכך הסיתו את ההמונים כנגד 'הכובשים הזרים ומשרתיהם היהודים'.

בעת ההתקוממות היו פורעים פרעות אכזריות, והרבנים נאלצו לבוא לפני המורדים כדי להבטיח את נאמנותם ולהתחנן על עדתם. לבקש שירסנו את הפורעים ויחוננו את העצורים, עשירי העדה שנכלאו בתואנות שוא כדי לסחוט מהם כופר נפש למימון ההפיכה... הרבנים נאלצו איפוא להצהיר אמונים למורדים.

ברם, לא ארכו הימים וגדודי הקוזקים של הגנרל גניצקא, המאומנים והעשויים

8. ובעומדנו בזה נביא שני סיפורים:

סיפר הגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א (השרף מבריסק - עמוד 117), וז"ל:

בתקופת כהונתו של הגה"ק רבי משה יהושע יהודה ליב דיסקין ברבנות העיר לומז'ה, פרץ בה מרד כנגד שלטון הדיכוי של ממשלת הצאר הרוסי.

העיר לומז'ה מצויה היתה בתחומי פולניה, שהיתה נתונה באותם ימים תחת שלטון כיבוש רוסי.

מפעם לפעם היו הפולנים מתמרדים, וההתקוממות היתה מדוכאת ביד ברזל. המורדים הפולנים ראו בהנהגה היהודית משתפת פעולה עם הכיבוש הרוסי,

פרשת ראה - הארה מוסרית!

(צלצול) הפעמונים. מרכבת הגנרל הופיעה, מלווה במשמר פרשים.

המרכבה עצרה, משמר ארמון המושל דיגל נְשָׁקוּ, דלת המרכבה נפתחה והגנרל ירד, הדור במדיו עתירי העיטורים. עמד למרגלות המרכבה והעביר מבט מתייהר על שורת הנאספים. ניתן היה לחתוך את המתח בסכין.

מספר אחד מעדי הראיה (המודיע) (שנה ב, גליון א - עמוד ראשון), הודפס בשנת 1910 (למניינם):

'כל הנאספים שם, וביחוד ראשי העדות השונות והכמרים, עמדו שם כנדהמים. על פניהם ניכרה סערת רוחם וכל עצמותיהם ריחפו ממגור ומפחד. רק הגאון הרב לבד עמד בְּשִׁלּוֹת רוח, ממש כמו שמזדמן לפעמים בשעת קידוש לבנה, שעומדים וממתנינים עד שיעברו ויפוצו העבים העוברים על פניה!"

בצעד מהיר עבר העריץ על פניהם, מתעלם מהקידות וממלמולי הברכה. בהתפכות מצב רוחו - בסייעתא דשמיא וחסד עליון - אמר למושל שקידם את פניו בהתרפסות: "שלח את כולם וילכו!"

באנחת רווחה התפזרו הנאספים. בדרכם, לא יכול היה השמש להתאפק: 'רבי, שאל, 'כיצד יכולים הייתם להתאזר בכזו שְׁלִיּוֹת רוח? הלא חירותכם וחיכם תלויים היו על בלימה, כיצד לא פחדתם ולא נתקפתם רעדה?'

'מצוה', הסביר לו הרב, 'יש לקיים בשלימות. כל מצוה. וכשיש לנו מצוות "אֶת־ה' אֶלְקֵיךָ תִירָא" (דברים ו, יג) - יש לירא אותה בשלימות, בכל הלב. **וממילא, אין בלב עוד מקום ליראה משום דבר אחר!** אין למגור ולפחד להיכן להיכנס, אין להם מקום לשרות בו..."

ונעבור לסיפור השני...

לכלי חות, פיזרו את אספסוף המורדים לכל רוח ודיכאו את ההתקוממות בנהרות דם...

מפקדי המרד שנתפסו נשפטו לעונשי זוועה למען ישמעו וייראו, וכל המסייעים בידם נכלאו, עונו והוגלו ונקנסו בסכומי עתק כשרירות לבו וגחמותו (עיקשותו) של גניצקא העריץ חסר הרחמים שעבר מעיר לעיר וענש באכזריות חימה.

גם העיר לומז'ה נכנעה לפני גדודי הקוזקים, והשלטונות ציוו על כל המנהיגים, על הרב דיסקין כרב היהודים, ולהבדיל על הכמרים וראשי העיר, לבוא למחרת היום בשעה תשע בבוקר לארמון המושל ולהתייצב לפני הגנרל גניצקא, ששמו בלבד הטיל אימה ופלצות. הגנרל אמר היה להגיע באותה שעה ללומז'ה ולהעמיד את כל המסייעים למרד במשפט בזק. אשר לחרב לחרב, אשר לכלא לכלא, כראות עיניו, בהחלטת הרגע!

אין לתאר את החרדה שאחזה בבני קהילת לומז'ה, בתלמידי הרב ובאנשי ביתו. רק אחד שמע על הזימון בְּשִׁלּוֹת נפש: הרב! הרב לא חרד ולא פחד, והמשיך בשגרת יומו ולילו כרגיל.

בחיר תלמידיו, שעלה למעונו כמודי לילה ולמד מפיו עד עלות השחר, סיפר שלא היה רגע של רפיון ופיזור הנפש. פי הרב שזר מרגליות וארג מערכות עמוקות. לאחר התפילה המשיך להגות בתורה עד שהשמש בא והזכיר במורא שהשעה שמונה וחצי.

קם הרב מכסאו, לבש את מעיל השרד והלך עם השמש לרחבת ארמון שר הפלך, שם כבר עמדו ראשי העיר וכמריה כשהם חֲרָים ומתוחים והמתינו לבוא מרכבת הגנרל. מרגע לרגע גבר המתח והתעצם המורא. לפתע נשמע קול שעטת הפרסות, שקשוק הגלגלים ודנדון

שמא היו לבטלה. אמר לו הרב אליהו כי הוא מקנא בכל הברכות שבירך עם התפילין הללו.

כשהגענו לביקור עם הארכיבישוף אמר לי הרב לקחת את החנוכיה אתי, ולכולם אמר הרב: 'אנחנו הולכים להיפגש עם הארכיבישוף הזה, והוא יכול לעשות לנו הרבה תרגילים. אתם צריכים להיזהר לא להתכופף לפניו. אם לוחצים לו את היד, מרימים את הראש למעלה ולא מתכופפים כלל. אם יהיו הפתעות במהלך הביקור, תסתכלו עלי, ממני תראו וכן תעשו.

כשהגענו לביתו, היינו צריכים לעבור דרך חדר מבואה קטן לפני החדר הגדול שבו צריך להיות הארכיבישוף. לחדר הקטן הזה היתה דלת נמוכה, והיו צריכים להתכופף על מנת להיכנס בה.

אמר לנו הרב: הוא מחכה לנו מעבר לדלת הזו, ועליו יהיו בוודאי הרבה צלבים. המלוח שלנו מטעם העירייה ניסה לומר שהארכיבישוף לא אמור להיות מעבר לדלת, אבל הרב לא שמע לו, התכופף ונכנס כשהוא מפנה את גבו אל הכניסה (האחוריים ראשונים ואחריו הגב...). כולנו עשינו כמוהו, והנה הרב צדק. בחדרון הקטן הזה חיכה לנו הארכיבישוף עם כל הצלבים על חזהו. ואילולי עשינו כמו שהרב נהג היינו מוצאים את עצמנו מתכופפים לפני הצלבים המאוסים...

הרב לחץ לו את היד כשהוא זקוף, וכך עשינו כולנו. וכך הוא ליוו אותנו לחדר הגדול

שבו היה שולחן גדול, והרב והוא ישבו בראשו. על השולחן הזה היה מונח צלב אבן גדול, וראיתי איך הצלב הזה מפריע לרב. אז הרב אמר לארכיבישוף כי מנהג היהודים לתת מתנה יקרה לאיש שמבקרים אותו. אורו עיניו של הארכיבישוף, שנראה היה שהוא גריש מאוד לכל דבר של ממון. כך ראינו גם

סיפר הגאון הרב שמואל זעפרני שליטי"א (אביהם של ישראל, חלק ב - עמוד 166), וז"ל:

היה זה מיד אחרי שנפתח מסך הברזל של רוסיה, מדינה של אנטישמיות שדיכאה את היהודים ולא אפשרה להם להתפלל או ללמוד תורה או יהדות במשך שבעים שנה. מלכות הכפירה הזאת נפלה, והיהודים בכל העולם חידשו את הקשר עם אחיהם שהיו מעבר למסך הברזל.

בימים ההם הגיע הגה"ק הרב מרדכי אליהו זי"ע"א לביקור ברוסיה ביחד עם צמרת משרד הדתות ובהם מנכ"ל המשרד עו"ד זאב רוזנברג ובכירי המשרד. הרבנים שייבץ, גולדשמידט ולזר ליוו גם הם את הביקור וביקשו שהרב יבקר את הארכיבישוף של רוסיה, שיש לו השפעה גדולה על ההמונים והוא יכול למתן את האנטישמיות ברוסיה ולהציל חיים של יהודים רבים.

הרב מרדכי אליהו היה גריש מאוד לכל עניינים של צלבים ונצרות. הוא התרחק מהם ממש כמו מאש, ובוודאי מארכיבישוף שכל כולו נושא צלבים וחפצי עבודה זרה עליו. אבל למען היהודים ברוסיה הוא היה מוכן לביקור זה וציוה עלינו להתכונן אליו. התנאי שלו לביקור היה, שהוא יערך בבית של הארכיבישוף ולא בכניסה.

בין השאר, הוא ביקש ממני לקנות בארץ חנוכיה מכסף טהור. שאלתי למה, הרי אנחנו לא היינו אז בתקופה של חנוכה, והוא אמר לי: כשנגיע, תראה.

כשהגענו לבית הכנסת הגדול ברוסיה, ראינו יהודי מניח תפילין בצבע ירוק. הסתבר שזה היה מפיברגלס ובתוכו היו עשרת הדברות מצולמות מתנ"ך ברוסית. הרב הורה והחלפנו לו את התפילין לתפילין כשרות. כששמע אותו יהודי כי התפילין שלו לא היו כשרות, הוא הצטער על כל הברכות שבירך,

רגע אחד של בדידות, ובזה הם עלולים לאבד לגמרי את היחודיות שלהם ולשכוח לגמרי מההתפתחות לאדם עצמאי. מה עלוב הוא לראות בחורים יקרים בני תורה שאין להם שום נקודה יחודית, ממש בני אדם שאין להם היסטוריה. אחרים התוו להם כל מהלך חייהם. ה' ישמרנו ממהלך חיים כזה!...

בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו' (אבות פ"ג מ"ד), הלא שעה כזאת היא עת רצון, ואיך הוא מפנה אז לבו לבטלה?! הרי זה מוכיח שאין לו עסק עם עצמו, ואין זה אדם שהוא 'עולם מלא'.

זוהי הצרה הגדולה של בני הישיבות המתחנכים שנים רבות בפנימיות ושם הם נמצאים תמיד בתוך הרבים בלי

מעין החכמה

אמר הרב, והארכיבישוף הנהן בראשו. 'נחבר מסמך בחתימת שנינו, והוא יתפרסם בכל העולם, על האבה ואחווה ומניעת אנטישמיות. והארכיבישוף מסכים לדברים.

הרב הוציא נייר מכיסו והחל לנסח את ההצהרה. השגריר שהיה שם החל להתערב ולומר: 'אולי ננסח משהו יותר מקצועי ורשמי בעצת משפטנים'.

'למה לא?' אמר הארכיבישוף.

'עכשיו' שעת רצון, אמר הרב לשגריר. 'עכשיו, או לעולם לא'.

השגריר, שלא היה מספיק חכם, התעקש על שלו, והמסמך לא יצא באותה שעה. אחר כך, כשהשגריר ניסח מסמך עם משפטנים וכדו', הארכיבישוף כבר לא רצה לחתום. אולי היו לו יועצים שאמרו לו שזה לא לטובתו להגין על היהודים.

בכל מקרה, הרב יצא משם יחד עם הארכיבישוף לעיתונאים וביחד הם הצהירו שלא צריכה להיות רדיפה של יהודים ושל נוצרים אלה על ידי אלה, אלא צריך להיות כבוד בין המאמינים. הדבר היה מאוד משמעותי במניעת האנטישמיות שהרימה את ראשה באותם ימים.

אחר כך, שכל השיחה שלו התמקדה ברכוש של הכנסיה הרוסית בישראל.

הרב אמר לי לחוציא את חנוכיית הכסף מאריותה, והציב אותה על השולחן. הרב האריך בתיאור יוקרתה וחשיבותה של החנוכיה הזו, כמה שהיא יקרה בתור כסף וכמה שהיא חשובה בתור מוצר יודאיקה, ועיניו של הארכיבישוף הסתנורו. בינתיים הוצאתי את צלב האבן והנחתי במקומו את חנוכיית הכסף...

הארכיבישוף הודה לרב ושמח מאוד. בינתיים אמר לו הרב כי אנחנו כאנשי דת צריכים להנחות את הפוליטיקאים איך לנהוג.

'כן, כן', השיב הארכיבישוף. זה היה כבוד בשבילו.

'אנחנו' צריכים לומר לכולם כי הדת היא שלום ואהבה, וצריך לכבד איש את רעהו שנבראנו בצלם אלקים', אמר הרב.

'בוודאי', אמר הארכיבישוף, ולא שם לב למלכודת שטומן לו הרב בשיחתו.

'אם כן', אנחנו צריכים להנחות את הפוליטיקאים ואת ההמון ולומר להם שצריכים לכבד כל מאמין, ולא לרדוף אותו -

פרשת ראה - אז מה עושים?

אז מה עושים?

'ונסה' להסביר. הדבר הראשון שעלינו לעשות הוא להבין איפה נמצאת האישיות שלנו. **האישיות שלנו נמצאת בחלק הרגש שלנו**, ולכן כל השקעה במקום אחר, מרחיקה אותנו מההתפתחות המבוקשת.⁹

ונסביר יותר:

'אז' יוצא שלפי הדברים הללו הסיבה שלא מצאתי בתוכי כלום, כי לא זכיתי להתפתח לאדם עצמאי.⁹

'נכון מאוד'.

'אז' מה אני אמור לעשות. זאת אומרת איך אפשר לזכות למדרגה הנוראה הזו של 'לבדו'?

מעין החכמה

וסיפר הגה"ק רבי משה טייטלבוים (בעל הישמוח משה) זלע"א - (שפע חיים - דרשות חומש רש"י תשמ"ב, עמוד רעא), וזתו"ד: באחת מעליות הנשמה שערכתי, הגעתי למקום גבוה ונשגב. ושם שאלו אותי: האם ברצונך לראות גן עדן של תנא? ועניתי: הלואי שאזכה.

הכניסו אותי לבית מדרש וראיתי תנא עומד ליד סטנדר ולומד גמרא! ומאוד התפלאתי על המראה, 'זה גן עדן?!'...

ואז אמרו לו: 'מה אתה חושב, שגן עדן זה סביבה חיצונית שהאדם שרוי בתוכה? לא, הגן עדן נמצא בתוך לבו של האדם!'

בתוך לבו הוא מרגיש את התגלות הרגשות של התענוג והשמחה, הגעגועים והכיסופים, ההתרפקות על אבא שבשמים, ושאר רגשות גן עדן...

ובמאמר מוסגר:

כתב בספר מעיין השבוע (בראשית - עמוד טו) לגאון רבי שלום מאיר ולך, וז"ל: האסון הגדול של תקופתנו הוא, שמחפשים את האור והסיפוק בחוץ. בדברים שסביבנו: אולי

9. אושרו של האדם אינו נובע מהעולם שמסביבו, אלא אושרו של האדם נובע מגילוי רגש התענוג שבלב.

וכאשר הרגשות של השמחה והתענוג לא מתגלים בגילוי מורגש בלבו של האדם, אזי גם אם יהיו לו את כל אוצרות תבל ומחמדיו הריחו מתגורר בגיהנם!

וכעין זה כתב בספר ליקוטי מוהר"ן (קמא, תורה קצא), וזתו"ד:

בלבו של בן אדם יש כח אין סופי לתפוס ולהכיל ידיעות, הבנות ורגשות אין סופיים. אך כדי לזכות לכך צריך לזכך את הלב. ולכן, ישנה מציאות שישבו שני אנשים בגן עדן, אחד אצל חברו במקום אחד בגן עדן, ולזה יהיו כל התענוגים והשעשועים וכל הש"י עולמות, וחברו לא ירגיש כלום ולא יהיה לו שום תענוג.

כי לבו של הראשון יתפוס עד אין חקר ואין מספר, ויהיו לו את כל התענוגים והשעשועים, וחברו אף על פי שיושב אצלו לא ירגיש כלום כי לבו חסר מכל זה, מכל הטובות והשעשועים שיש לחברו הצדיק בתוך לבו, **כי עיקר הרגשת תענוג ושעשוע עולם הבא וכל הש"י עולמות - הכל הוא בלב!**

אין שום קשר בין חלק הגוף לאושר! אין שום קשר בין המעלות הגשמיות לאישיות! **יכול** אדם להיות מושלם בכל המעלות הגופניות, ובתוכו פנימה הוא יהיה מת! דִּוְהָ וְשׁוֹמֵם, ללא עבר וללא עתיד, סתם סמרטוט רצפה מהלך...

האישיות של האדם היא הפנימיות שלו, ורק הפנימיות שלו!

והפנימיות תלויה רק בזיכוך הרגשות! ככל שהרגשות יהיו רגשות זכים וטהורים יותר, כך יתגלה בלב האמונה ורגש החיים...¹⁰

ובמאמר מוסגר: כשהפנימיות של האדם לוקה בחסר, אזי בדרך כלל שני הדברים הללו, האמונה ורגש החיים, נחלשים...

וזה הדבר הראשון שעלינו להפנים!

האדם מורכב משני חלקים גוף ונפש. החלק הגופני הוא נגלה והחלק הנפשי הוא נסתר, ומכיון שכך אנשים רבים לא מודעים לחלק הנפשי שבאדם. ולא רק שהם לא מודעים, אלא אדרבה, הם חושבים שהאישיות של האדם מתבטאת בחלק הגופני.

הם חושבים שככל שהאדם יהיה חזק ושרירי יותר, מדבר בביטויים חריפים ועזים, ובעל כסף ונכסים, הוא יהיה יותר מושלם ומאושר!

וישנם כאלו שכל כך התרחקו מהכרת החלק הנפשי שבאדם, עד שהם אפילו לא שמעו עליו, ולכן כשהם רוצים לייחל לילדיהם שיהיה להם טוב, הם מייחלים להם שידעו לרוץ טוב, ולבעוט בכדור, וכיוצא בזה...

אך בוודאי שמחשבה כזו היא טעות!

מעין החכמה

ובעומדנו בזה נביא סיפור מספר אש קודש (חלק ג - עמוד כט):

כרמיאל. אליה התכוין אחד מתלמידיו של הגה"ק רבי אליעזר שלמה שיק, המוהרא"ש זיע"א, להגיע בכדי לזכות את היושבים בה בחבורות הנפלאות של רבו - המוהרא"ש.

גם בדמיון הפורה ביותר לא היה מצליח לתאר לאלו כיוונים הוא עוד יגיע עם ההפצה הזאת, אך בל נקדים את המאוחר.

מכונית חדשה תגרום לאושר? אולי אם יקנו מיקרוגול או מייבש כביסה, נברשת או תכשיט, אולי יהיו החיים מאירים וזוהרים יותר? אולי אם יהיה לנו פנטהאוז, או נבנה וילה. ואולי, חלילה, אם נפרק את התא המשפחתי הזה ונחפש שותפות אחרת. וזו תפיסה כה מעוותת, שגויה, פסולה ושקרית. כי היא מחפשת את האושר **בחוץ** - במקום לחפש אותו **בפנים!**

10. כאשר חסר לאדם באמונה ממילא נחלש אצלו רגש החיים.

בעלי הוא אדם ישר שלמד הרבה במהלך חייו בבתי ספר וגם באוניברסיטה. הוא אדם כל כך טוב עד שמצד עצמו החליט ללכת מפעם לפעם ולבקר אסירים בבתי סוהר שונים בכדי לחזקם ולאמצם. לאחר שחרורו מהצבא החליט לפתוח עסק עצמאי. לשם כך לקחנו הלואה גדולה משלשה בנקים שונים ופתחנו משתלה. המזל הטוב האיר לנו פנים והעסק שגשג ופרח (ותרתי משמע) וכך יכולנו להחזיר לבנקים את החוב מדי חודש ואף להתפרנס בכבוד מיתרת הרווחים.

לאחר מספר שנים טובות שכאלה. הוא זומן לצבא לצורך מילואים. בתקופת העדרותו מן הבית החלפתי אותו במשתלה ועשיתי את העבודה היטב. אלא שבוקר אחד כשהגעתי לשם חשכו עיני. מסתבר שבלילה הגיעו גנבים ורוקנו כחצי מתכולת המשתלה!...

מיהרתי להתקשר לבעלי ולשתף אותו בצרה. הוא מצידו הצטער מאוד והשתדל להשיג אישור זמני לשוב הביתה בכדי לנסות ולסדר את העניינים אך לשוא. לא הניחו לו. בנוסף, המשטרה לא הצליחה לאתר את הגנבים.

חלפו מספר ימים וגם לילות קרים מאוד, כל כך קרים עד שבבוקרו של אחד מהם גיליתי שהצמחים שנשארו לנו קפאו!...

נשארנו חסרי כל.

גם בפעם הזו בעלי נאלץ להצטער מרוק. הוא לא קיבל אישור לשוב הביתה והעסק ירד לטמיון.

כפי שאתה מבין כבר לא יכולנו לשלם לבנקים. אט אט החלו לעקל חפצים מן הבית עד שכמעט ולא נשאר לנו דבר, פרט למה שאתה רואה. אלא שהבנקים לא הסתפקו בכך והחליטו לתבוע אותנו בבית המשפט. ואז הגיעה הצרה הקשה מכל - הוחלט לעצור את בעלי עקב החובות הרבים שלא שילם. צחוק הגורל - הנג

משהגיע לעדו, החל לעבור מבית לבית ומבנין לבנין... באחד הבניינים, בקומה הששית, לאחר מספר נקישות על הדלת שלאחריהן כבר התכוין לשוב על עקבותיו ולהמשיך לבנין הבא, נפתל לפתע תוך (חריץ) צר, הדלת נפתחה מעט ומאחריה עמדה אשה מפורחת שביקשה מהחסיד להיכנס, אלא שהוא סירב.

משהבינה את הסיבה מיהרה להרגיע: 'אני לא לבד. הסתכל שלשת ילדי הגדולים נמצאים כאן, אין לך מה לדאוג'. ולאחר מכן הוסיפה: 'היכנס בבקשה, אני ממש חייבת לספר לך כמה דברים דחופים מאוד!'

מראהו העלוב והריק של הבית הזכיר את התיאורים המופיעים בסיפורי הצדיקים על הרב הקדוש הרבי ר' זושא מאניפולי זיע"א ושכמותו אשר קיבלו על עצמם יסורי עניות וחרפת רעב. אלא שהכרת פניהם של הילדים והאשה העידה עליהם שלא שומרי תורה ומצוות הם ולא קיבלו על עצמם את העניות מתוך בחירה. פרט לספה רעועה ולעוד מספר חפצים חסרי ערך... בקושי שהיה בבית משהו.

סקרנותו גברה.

והיא גברה כפליים כשהבחין בבעלת הבית הממהרת לבלוע כדור ולהסביר: 'זה עוזר לי להיות רגועה. אני סובלת מלחץ ועצבים לאחרונה'. אמת, הוא כבר הבחין בתנועותיה המהירות והחדות שהעבירו תחושה של לחץ.

'האמן לי, אלמלא שלשת ילדי, כבר מזמן הייתי עושה סוף וקץ לחיי!'

מטבעו הרגוע, ובפרט מחמת שעסק במלאכת ההפצה באותה שעה, ניסה לנחם ולהרגיע את האשה אלא שלא היתה לו הזדמנות. היא החלה לספר את סיפור חייה:

פרשת ראה - אז מה עושים?

בעלה שבדיוק קפץ לביקור קצר. הוא מיהר לשאול מי הוא האיש הזר שנמצא בביתו והאשה הסבירה שאין מה לחשוש ואדם זה הבטיח שמהיום מתחילה ישועתכם.

נו, שמעת את הסיפור שלנו? איך אפשר לחיות ככה? שאל האיש. והחסיד המשיך בשלו - יהיום מתחילה ישועתכם!

אחר כך ביקש לעשות שיחת טלפון למוהרר"ש ולספר לו את כל הענין. זוג האומללים קיוו שהצדיק יענה, אך לא זכו לכך. והנה... שוב נקישות בדלת אשר הקפיצו את לבו של האיש והוא מיהר להתחבא תחת מיטה ישנה ומאולתרת באחד החדרים.

הוא לא טעה. היו אלו שוטרים שחיפשו אחריו. אך לשוא.

כיון שראו שלא הצליחו במשימתם, ניגש הגדול שבהם אל בעלת הבית ואמר: 'מפקד התחנה אמר שמאחר ובעלך בורח כל הזמן, לכן עלינו לעצור אותך ולהביאך לתחנת המשטרה'. באותו רגע, מבלי לחשוב פעמים, התערב החסיד ושאלו: 'מה שמך?'

השוטר לא רצה להזדהות ולא השיב.

שוב חזר החסיד ואמר: 'תאמר לי מה שמך או שאני אסבך אותך! אני כבר אדאג שלא יהיה לך טוב!...'

בכל זאת התעקש השוטר שלא להזדהות. עכשיו כבר ביקש החסיד להתקשר ולשוחח עם מפקד התחנה.

אלא שבאותו הרגע הקדים המפקד והתקשר בעצמו למכשיר הקשר של השוטר וביקש מהם לעזוב בדחיפות את המקום ולגשת לכביש סמוך שאירעה בו תאונה. השוטרים יצאו דחופים מהדירה והאיש יצא

האדם שמרצונו הטוב והחופשי הטריח את עצמו לבקר אסירים בבית הסוהר וכעת יאלץ להגיע לשם שלא מרצונו... הוא ידע היטב מה סובלים האסירים ולא יכול היה להעלות על דעתו שגם עליו תעבור מסכת היסורים הזאת.

הוא החליט לברוח מהבית...

ימים ולילות נשארתי בודדה וגלמודה עם שלשת ילדי כשבעלי המסכן משוטט ברחובות ומחביא את עצמו מכל ניידת חולפת. ואם זה לא מספיק, הם גם תלו מודעות שלו בכל פינה כאילו היה רוצח מתועב המסוכן לציבור. מתברר שהבנקים יודעים לנהוג בקשיחות כשהם מחליטים. שמע לעצתי - הישמר מהם!

מפעם לפעם בעלי קופץ לביקור קצר בשביל לראות שהכל בסדר אתי ועם הילדים ושוב פעם בורח ומתחבא. אתה מבין שכמעט בכל יום מגיעים לכאן שוטרים ומחפשים אותו...

וכעת אני שואלת אותך - אלו מן חיים אלו? איך אפשר להמשיך ולחיות כך?

באמת סיפור עצוב מאוד.

הדברים הקשים נגעו ללבו של החסיד והוא הבין שהדבר הראשון שעליו לעשות הוא לחזק את האומללה ולנטוע בה אמונה.

'האם שמעתם פעם על הצדיק הקדוש רבי נחמן מברסלב?'

'לא, לא שמענו. האם זה אתה?'

'לא. אינני הצדיק. אבל אני התלמיד של התלמיד שלו. ובעזרת ה' אין לכם מה לדאוג יותר. מהיום מתחילה ישועתכם!'

דיבורים אלו היו כמים קרים על נפש עייפה עבודה. עוד הם מדברים והנה לפתע נשמעו דפיקות חזקות מהדלת. היה זה

פרשת ראה - אז מה עושים?

לאחר ששה ימים התקשרה האשה לחסיד ושאלה: 'האם מותר לנו כבר לחזור לביתנו בכרמיאל? המצב פה כבר בלתי נסבל - הדירה קטנה מאוד, הילדים משתוללים והופכים. והעצבים של כולנו חלשים גם ככה!'

החסיד פרץ בצחוק.

לשאלתה מה כל כך מצחיק, הוא השיב שדבר זה לא תלוי בו ועליה לשאול אך ורק את הצדיק. 'לא אני אמרתי לכם לעזוב את הדירה למשך שבוע. זו היתה העצה של הצדיק ולכן עליך לשאול אותו.'

כששמע המוהר"ש את שאלתה החל לצחוק...

'על מה הצחוק? ומדוע כולם צוחקים ממני?' - שאלה האשה.

ומוהר"ש השיב בשאלה: 'הרי כבר עברתם ששה ימים, ובשביל יום אחד תפסידו הכל?'

האשה קיבלה את הדברים ובמסירות נפש החזיקה את עצמה עם ילדיה יום נוסף אשר מיד עם סיומו התקשרה שוב לצדיק ושאלה האם עכשיו יוכלו לחזור לביתם. 'בוודאי! אין שום בעיה. תגידי לבעלך שהוא יכול להסתובב בחוצות העיר עם ראש מורס.'

מלאי תקוה ואמונת חכמים (מושג שהיה חדש להם אך גילו אותו כמשתלם) עשו את דרכם חזרה לכרמיאל.

ואכן הנס הגדול התרחש. התברר שבמשך התקופה האחרונה עסקה מפקחת מטעם הרשויות בבעייתם והצליחה לפעול שהשלטונות יכירו בזוג כ'פושטי רגל'. פירוש הדבר הוא שאנשים אלו הפסידו כסף רב על ידי העסק שלהם, ואסור למדינה לעצור אותם בשל כך מחמת שאין להם מהיכן לשלם. הבנקים נאלצו

ממקום מחבואו ושאל: אתה רואה מה אנו עוברים! איזה צרות ויסורים?

החסיד המשיך לעודד ולחזק ולאחר מכן הסביר שכעת עליו להמשיך בדרכו אך לא לפני שהשאיר להם את מספר הטלפון של המוהר"ש וכן את המספר שלו וביקשם שלאחר שישוחחו עם המוהר"ש יתקשרו להודיע לו את דבריו.

בטרם יצא את הדירה שוב נשמעו נקישות בדלת והבעל האומלל רץ למחבואו. מתברר שמחמת המהירות הגדולה בה עזבו השוטרים את הבית, שכח אחד מהם את משקפי השמש שלו שם. כעת הוא חזר לקחתם. לאחר מכן יצא הבעל ושוב התאנח: 'איך יוצאים מהצרה הזו?'

לאחר שהוסיף כמה דיבורי התחזקות, יצא החסיד מביתם ופנה לשוב לביתו שביבנאל.

כשהגיע לשם קידמה אותו בשאלה: 'האם היית היום בכרמיאל?'

'מאין את יודעת?' - תמה.

'משום שקודם התקשרה איזו אשה משם וסיפרה שכבר דיברה עם הצדיק, וביקשה שתתקשר אליה בכדי שתספר לך מה הוא אמר לה.'

הוא התקשר והבשרה היתה משמחת - המוהר"ש אמר לה שתיכף ומיד תצא ממקום מגוריה ותעבור לעיר אחרת למשך שבוע תמים. לאחר אותו שבוע יוכלו לחזור לביתם בלא פחד.

'טוב מאוד! מה שאמר הצדיק, את זה תעשו' - מיהר להשיב. כעבור שעות ספורות עשו הללו את דרכם לעבר קרובי משפחה הגרים בעיר אחרת.

פרשת ראה - אז מה עושים?

האשה ביקשה להבהיר שאין כאן מקום לטעות שהרי מספר רופאים כבר אמרו שהיא חולה באותה מחלה... ויש לה צילומים... והרפואה מתקדמת היום... זה לא כמו פעם...

אך הצדיק לא השתכנע. במקום זה הוא המשיך לצחוק. 'בעזרת ה' יתברך יהיה לך בן חמוד! לכי לעוד רופא שיבדוק אותך ותראי שאין לך כלום, את פשוט בהריון'.

קשה היה לה לקבל את הדברים אך מחמת נסיון העבר ואמונת החכמים בצדיק היא אכן הלכה לרופא נוסף שגם הוא עשה צילומי רנטגן וקבע שאין מה לדאוג - היא בהריון!

'אך... אך...' יש לי צילומים משלשה רופאים שמראים סימני מחלה!... השיבה בספקנות. לאחר שראה את הצילומים אמר הרופא: 'אכן מצילומים אלו רואים את המחלה. אך הצילומים האלו אינם שלך אלא של אשה אחרת!'

פיה נשאר פעור ולא ידעה מה להשיב...

'רגע... רגע...' המשיך הרופא תוך כדי עיון נוסף, 'עכשיו כשאני מתבונן היטב, אני רואה שהצילומים האלו הם כן שלך! אך איך יתכן שבהם רואים את המחלה, ובצילום שלי רואים תינוק?!'

אורח הכבוד ברית של התינוק היה החסיד הזה, וממנו שמענו את הסיפור הזה... (עד כאן לשון הספר אש קודש).

ולענייננו: הרגשת חיות ואמונה צועדים יחד! כשיש אמונה זכה וברורה לא מאבדים את הרגשת החיות לרגע! ולא לוקחים כדורים להרגעת העצבים...

אשרי האדם הזוכה לאמונה ביוצר בראשית!

להתפשר על הסדר מסויים עם המשפחה. תהליך משפטי זה הסתיים בדיוק ביום השביעי!

לאחר אותו מעשה התחזקו הזוג והחלו לשמור תורה ומצוות כשהם חדורים באמונת חכמים בצדיק. חלפה תקופה ארוכה והאשה התקשרה לחסיד ואמרה: 'רציתי להיפרד ולהודות לך על כל העזרה'.

'לאן אתם עוברים' - שאל החסיד.

'לצערי הרב אינני עוברת לשום מקום. פשוט הייתי אצל רופא שגילה שיש לי את המחלה הידועה וכפי הנראה שלא נותר לי זמן רב לחיות'.

הוא פרץ בצחוק.

'מה אתך? האם כל דבר מצחיק אותך?'

והחסיד הסביר: 'הרי זכיתם להתקרב לצדיק כל כך גדול ומדוע את מיאשת את עצמך? למה לא חשבת להתקשר אליו?'

'אין טעם' - השיבה האשה - 'הרופא עשה לי צילום רנטגן וחוץ מזה נבדקתי אצל שלשה רופאים אחרים שגם הם עשו צילומים כאלו. כולם אמרו פה אחד שיש את המחלה. אתה צריך לדעת שהרפואה היום מאוד מתקדמת והרופאים יודעים מה שהם אומרים'.

אך החסיד באחת ומי ישיבנו: 'בכל זאת עליך להתקשר לצדיק'.

והיא התקשרה. כשסיימה לספר למוהר"ש על הצרה החדשה שהתרגשה עליה הוא פרץ בצחוק גדול.

על מה הצחוק הגדול אם אפשר לשאול?'

'לכי לרופא נוסף שיבדוק אותך ותראי מה שהוא יגיד'.

קישור הפה והמוח

שלו תזדכך והוא יזכה להיכנס פנימה -
לתוך העולם הפנימי, העולם שלו.

ונעתיק את דבריו של הגה"צ רבי
שלמה וולבה זיע"א:¹¹

הרי עבודה רבה לפנינו... לימוד תורה
אמיתי שלא נרמה את עצמנו,
לימוד מוסר לעורר נפשנו ולא ללמוד
סתם, והתבודדות לכל הפחות שעה
במשך השבוע, להיות עם עצמנו לעשות
חשבון נפשנו...¹² ואזי נזכה למדרגה
העליונה להיות 'יחידים' ו'עולם מלא'!

'זהו' - אמר רבי נחום - 'עד כאן
הלימוד להיום ב'חלב הארץ'
ועתה נעבור לפרשת השבוע...

השלב השני בגילוי אישיותנו - המשיך
רבי נחום ואמר - הוא מורכב משני שלבים:

השלב הראשון הוא, לקבוע זמן ללמוד
מוסר וחסידות. וצריך ללמוד את שניהם.

והשלב השני, להבין שהדברים הללו
שהוא לומד קשורים אליו.
ולדוגמא: אם הוא לומד בספר שמירת
הלשון של החפץ חיים, עליו להבין
שהדברים אמורים לו (ולא לשכן המעצבן
שלידו...). הוא צריך להיזהר מכל
דיבורים של לשון הרע, והוא צריך
להיזהר משנאת חינם...

ובצורת לימוד כזאת יש סיכוי
שברבות הימים הפנימיות

מעין החכמה

וכך זה האדם, חוק קבע הקב"ה בעולמו
שהגדילה של האדם תבוא רק על ידי
שזורקים עליו זבל, והיינו שמשמיצים אותו
ומבזים ומחרפים אותו, ורק כך גדלים.

אך צריך לדעת שזה לא חייב להיות על ידי
אחרים, גם כשאדם זוכה לעשות חשבון
נפש אמיתי עם עצמו ולהכיר את הדברים
הטובים שבו, וגם את כל מה שמוטל עליו עוד
לתקן ולעשות, בזיכוך המדות ובשבירת
התאוות ובעשיית טוב, ואזי לבו נשבר בקרבו
בגלל ריחוקו מאור פני ה' השורה דוקא על
הראויים לו, אזי הוא זוכה לקבל כחות
להמשיך ולצמוח!...

11. עלי שור (חלק ב - עמוד תטו).

12. בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם
מיכאל אברגיל זיע"א אמר כך:
ישנו דבר חשוב שעלינו ללמוד מגדולי האדמה.

הרוצה שיגדלו לו ירקות משובחים ועסיסים,
עליו לזבל את השדות. וכיצד
מזבלים? מפורים על האדמה זבל (צואה) של
פרות או כבשים בכמות גדולה ואחר כך
הופכים את האדמה וזורעים.

אדם מגיע לחנות וקונה עגבניות מלפפונים
וירקות ונעלם מעיניו שכל הירקות
האלו גדלים מזבל פרות וכבשים!

פתוח תפתח את ירך

לך רחמים וריחמך" (דברים יג, יח). וכך היה שגור בפיהם של זקני החסידים שבדורות הקודמים: **'אהוב יהודי - וה' יתברך יאהב אותך. עשה טובה ליהודי - וה' יתברך ייטיב עמך. קרב יהודי - וה' יתברך יקרב אותך'** (היום יום - כ"ז חשוון).

לפי זה יש לומר שמה שנקטה התורה הלשון 'פתוח תפתח', 'נתון תתן' ו'הענק תעניק', זהו כדי לרמוז לאדם שכאשר יפתח את לבו ואת ידו, ויתן ויעניק מממונו לאחיו האביון, מיד יפתח לו הקב"ה את כל שערי השמים - שערי בריאות, שערי פרנסה טובה, שערי הצלחה ועוד ועוד. וכוונת התורה היא שכאשר 'פתוח' לזולת, ממילא 'תפתח' גם לעצמך. וכאשר 'נתון' לזולת, ממילא 'תתן' גם לעצמך. וכאשר 'הענק' לזולת, ממילא 'תעניק' גם לעצמך.

ונקטה התורה ג' לשונות של נתינה: פתוח, נתון, הענק - כדי לרמוז שמי שיאחוז במדת הנתינה בכל כחו, יזכה לקשור את עצמו עם ה' יתברך בקשר אמיץ וחזק שלא יתנתק לעולם, כדוגמת חבל השזור משלשה חוטים, שאינו מתנתק ואינו נקרע, כמו שכתוב: **"והחוט המשולש לא במהרה ינתק"** (קהלת ד, יב).

רבי נחום פתח את ספר אמרי נועם,¹³ והחל לקרוא:

בפרשתנו התורה עוסקת במצות הצדקה, כמו שנאמר: "כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר ה' אלקיך נותן לך, לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיק האביון, כי פתוח תפתח את ירך לוי" (דברים טו, ז-ח).

בדבר הטעם שנקטה כאן התורה לשון כפולה - 'פתוח תפתח', וכן בהמשך הפסוקים נאמר: "נתון תתן" (שם פסוק ט), ו"הענק תעניק" (שם פסוק יד), מבאר רש"י על דרך הפשט, שזהו כדי ללמדנו שיש להכפיל ולהרבות את הנתינה 'אפילו כמה פעמים' - 'אפילו מאה פעמים'.

אולם בנוסף לדרך הפשט, ניתן גם לבאר זאת על פי דבריו הקדושים של מורינו הבעל שם טוב הקדוש על הכתוב: "ה' צילך" (תהלים קכא, ה) - שכשם שצילו של האדם מתנועע כפי תנועות האדם ולא אחרת, כך הקב"ה נוהג עם האדם ממש כפי שהאדם נוהג עם זולתו.

וכן אמרו חז"ל (שבת קנא:): שיכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, ולמדו זאת ממה שנאמר בפרשתנו: "ונתן

מעין החכמה

13. **לאבא** מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א (פרשת ראה - מאמר ד).

מדת הקמצנות, וכתב שהשכינה הקדושה רוגזת ביותר על אדם שהוא קמצן בממונו ואינו מפריש ממנו סכומים הגונים לצדקה, ואף מעיד על עצמו שאינו מזרע האבות הקדושים, שהיו נדיבי לב ביותר ובעלי חסד שאין כדוגמתם, כמו שנאמר: "נדיבי עמים נאספו, עם אלקי אברהם" (תהלים מז, י וברש"י שם), ונקרא שמו 'נבל', כמו שכתוב: "ונבל כי ישבע לחם" (משלי ל, כב).

וזהו בדומה למסופר בנביא (שמואל-א פרק כה) שבשעת בריחתו של דוד מפני שאול, שלח את עבדיו לבקש מנבל הכרמלי מעט מאכל להחיות את נפשם, והשיב להם נבל בקמצנות נוראה: "ולקחתי את לחמי ואת מִימי ואת טבחתי אשר טבחתי לגוזי, ונתתי לאנשים אשר לא ידעתי אי מזה המה?!" (שם פסוק יא), וכיון שנהג בקמצנות שכזאת נאמר עליו בהמשך: "איש הבליעל... כי כשמו כן הוא, נבל שמו ונבלה עמו" (שם פסוק כה).

וכתב הרה"ק ר' אלימלך מליזנינסקי זיע"א (נועם אלימלך, פרשת מקץ - ד"ה וגם נאמר) בלשון קדשו:

'רמז שצריך האדם להיזהר מאוד ממדות קמצנות ופיליות, כמו דאיתא בספר הישר לרבינו תם (שער ו - המדה הארבע עשר): **'אם יהיה אדם פילי** (היינו קמצן) **אין זאת המדה הרעה לבדה בו, רק אחרות מלבד אלה, וזאת עלתה על כולנה.**

בדרך נוספת ניתן לבאר את מאמר התורה: 'ולא תקפוץ את ירך מאחך האביון, כי פתוח תפתח את ירך לך', על פי דברי ר' מאיר במדרש (קהלת רבה, פרשה ה - אות כא): **'כשאדם בא לעולם ידיו הן קפוצות** (סגורות חזק) - **כלומר, כל העולם כולו שלי הוא, אני נוחלו. וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות** (פתוחות לרווחה) - **כלומר, לא נחלתי מן העולם הזה כלום.**

וזהו שמזהירה התורה שאם בא לפניך אחיך האביון ומבקש את עזרתך: 'לא תקפוץ את ירך', כלומר, שלא תשאר באותו המצב שבו נולדת שהיו יריך קפוצות חזק וחשבת שכל העולם אינו אלא שלך, אלא 'פתוח' לאחיק את לבך ואת ירך, ותשפיע לו מן הממון שנתן לך הקב"ה, כי ממילא בסוף ימיך בעל כרחך תפתח את ירך' ככל הנפטרים שידיהם פתוחות לרווחה ואינם לוקחים עמם מאומה מן העולם הזה, ומוטב לך לעשות זאת עוד בעודך חי כדי שתרויח בפתחת יד זו את הזכות הנפלאה של מצות הצדקה.

וזו עיקר עבודת האדם עלי אדמות, לשבר את מדת הקמצנות המושרשת בו מעת צאתו לאויר העולם, ולרכוש את מדת הנתינה.

ומצינו בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר - הקדמה דף ב ע"א) שהחמיר ביותר בגנות

החסד והנתינה, כמאמר חז"ל (סוטה יד). שהתורה - תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים, דכתיב: "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" (בראשית ג, כא), וסופה גמילות חסדים, דכתיב: "ויקבור אותו בגיא" (דברים לד, ו).

ויש למצוא רמז לכך גם בתורה שבעל פה, הפותחת במסכת 'ברכות' ומסתיימת במסכת 'עוקצין', אשר ראשי התיבות שלהן הם ע"ב, שהוא בגימטריא 'חסד', ואם תחסר לאדם מדה זאת - הרי שהעיקר חסר מן הספר.

הצדקה - השער לפנימיות

המגרעות שנתן, וגרם בקדושה עליונה, ומחדש אורן וטובן ביתר שאת וביתר עוז, ומתכפרים כל עוונותיו, ונתקנים כל העולמות שפגם, וכל זה בשביל צדקה שנתן בלי גבול ויותר מכפי כחו, **חוכה לעורר את הרחמים העליונים על נפשו האומללה חוכה על ידי זה לצאת מחשכות וטמטום הלב...**

ובפרט אם נותן צדקה קודם התפילה, ובפרט שנותן יותר מכחו, אזי נמשכת עליו הארה מכח אין סוף ברוך

וסוף דבריו - **על כן אי אפשר לכילי להיות עובד ה', עיין שם דבריו המתוקים האמיתיים באורך... כי אין לך אדם נמלט ממדה זאת, אם לא כולו יש בו מקצתו, ויש אשר בהם אפס קצת קצתו דבר מהקמצנות, וצריך האדם להסיר מעצמו מדה זאת'.**

ומבואר מדבריו הקדושים שמדת הקמצנות היא שורש להרבה מדות רעות אחרות, ולכן צריך להשקיע יגיעה גדולה לשבר מדה זו, ולקנות את מדת החסד והנתינה.

ותכליתה של כל התורה כולה היא להכניס באדם את מדת

אתה יודע מוטי, הדברים הללו שלמדנו כעת בספר אמרי נועם מתקשרים נפלא לכל הנושא שאנו עוסקים בו.

ולפני שאסביר נביא את דבריו של הגה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א, וזתו"ד: ¹⁴

כאשר יהודי נותן צדקה ועוסק בגמילות חסדים בלי גבול ובלב שמח. אז הקב"ה ממשיך עליו אור עליון הנקרא 'חסד עילאה' וירב חסד', ואז זה האור מאיר ומתפשט בכל העולמות העליונים ותחתונים ומתקן כל המעוות וכל

מעין החכמה

הגדולות זכו אבותיהם לנוחלים בזכות מצות צדקה וגמילות חסדים שעשו...¹⁵

רבי נחום סגר את הספר ואמר למוטי, מדבריו מבואר שעל ידי מצות הצדקה זוכה האדם לצאת מחשכות וטמטום הלב וזוכה שיפתח לפניו העולם הפנימי - עולמו שלו.

ונוסיף פרט אחרון...

הוא שיקובל תפילתו וגם יסתלק טמטום הלב וחשכות, כי מצות צדקה מהפך כל מריריו למתקא.

ויש לך לדעת, כי במצות צדקה וגמילות חסדים תלוי כל תיקוני והצלת נפשך וכמה רשעים גדולים זכו על ידי זה לעלויות גדולות בגן עדן. וכמה אנשים פשוטים זכו לבנים צדיקים על ידי זה, כי רוב הנשמות

ותפק לרעב נפשך

זה מקיימים כשאדם נותן לחברו אהבה וכבוד אמיתיים.¹⁶ לשמוע אדם שנמצא במצוקה, לחוש את לבו ולהקשיב לו, לפעמים זה נתינה יותר גדולה מכל סכום שבעולם, לפעמים לתת עצה נכונה לאדם בזמן הנכון זו הצלה ממש.

ולפעמים ללמד לאדם דבר שהוא לא יודע זו נתינה גדולה מאוד, ושכרה גדול מאוד, ודרשו חז"ל (תמורה טז.) על הפסוק: "רש ואיש תככים נפגשו מאיר

יש טעות רווחת בעולם שחושבים שצדקה וחסד זה רק על ידי נתינה של כסף, אבל באמת אם נתבונן בתורה נבין שצדקה וחסד מתפרשים על כל הזמנים והמצבים בחיים, וכמו שמצאנו בדברי הנביא ישעיה שאחרי שציוה על צדקה בעזרה כספית, ציוה ואמר: "ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע" (ישעיה נח, י), ופירושו שאדם צריך לקיים מצות צדקה גם בנפשו, שצריך לתת את נפשו בעבור הזולת. ופירושו חז"ל שאת

מעין החכמה

16. **וזה** לשון אבות דרבי נתן (פייג מ"ד): והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, כיצד? מלמד שאם נתן אדם לחברו **כל מתנות טובות שבעולם** ופניו כבושים בארץ, מעלה עליו הכתוב כאילו לא נתן לו כלום. אבל **המקבל את חברו בסבר פנים יפות** אפילו לא נתן לו כלום, מעלה עליו הכתוב כאילו נתן לו כל מתנות טובות שבעולם.

15. **ומובא** בספרים הקדושים שכמעט רוב צדיקי עולם וגדולי הדור נולדו בזכות צדקה וגמילות חסדים שעשו אבותיהם. וכמה אנשים פשוטים זכו בשביל צדקה - לבנים שהאירו את כל העולם. וכידוע שגם רבינו הבעש"ט הקדוש ירדה נשמתו לעולם הזה בזכות צדקות אביו שהרבה לגמול חסדים, וכן שני האחים הקדושים רבי אלימלך ורבי זושא, ועוד הרבה גדולים וקדושים לאין שיעור.

מסילות אל הנפש

פרשת ראה - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

שהתלמיד יבין, אז הקב"ה משלם לו מדה כנגד מדה, אתה נתת חכמה לתלמיד גם אני יתן לך חכמה - 'מאיר עיני שניהם ה'.

והיה אם הרב דוחה אותו, ללא סיבה מוצדקת כי לא בא לו, או בטענות

של שוא, אומרת הגמרא הקב"ה מהפך את היוצרות - מי שעשאו עשיר לזה עושה אותו עני, מי שעשאו עני לזה עושה אותו עשיר, זה האדם שהיה חכם גדול הקב"ה לוקח לו את החכמה לאט לאט ותוך כמה חדשים לא נשארת לו חכמה המוח שלו נהיה סתום, משכח תלמודו ורק הולך ויורד מדחי אל דחי בעוונות, אבל התלמיד המסכן הזה, שלא ידע כלום צובר תאוצה תוך כמה שנים מועטות, וצובר ידיעה בכזו כמות רחבה מה שאף אחד לא האמין.

אתה מוצא מעשים בכל יום באברכים צעירים שהיו רק כמה שנים בכולל, ופתאום אתה מגלה שעומדים לפניך תלמידי חכמים גדולים בקיאים בהרבה עניינים, ואת זה הם קיבלו מתנת שמים בגלל שהשתדלו תמיד לעזור לאחרים בכל מה שיכלו הן בעזרה בלימוד הן בעזרה בעידוד הזולת והן בשאר עזרות, והקב"ה לא נשאר חייב.

עיני שניהם ה'" (משלי כט, יג) - בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו, למדני תורה! אם מלמדו: 'מאיר עיני שניהם ה', ואם לאו: "עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה'" (שם כב, ב) - מי שעשאו חכם לזה עושה אותו טיפש. טיפש לזה, עושה אותו חכם.

פירשה הגמרא כאן, 'עשיר ורש נפגשו' - היא לא מתכוונת לעשיר בממון או עני בממון אלא על עשיר בדעת ועני בדעת. כי באמת עיקר חשיבות האדם זה לפי הדעה שבו, וכמו שאמרו חז"ל (נדרים מא.): דעת קנית מה חסרת, דעת חסרת מה קנית - 'דעת קנית' מי שקונה דעת, את המילה 'מה חסרת' - הוא החסיר, אבל אם 'דעת חסרת' ואתה מסתובב בעולם עם מוח ריק אז 'מה' קנית. מדברים אתך ואתה לא מבין ושואל 'מה', מבקשים ממך מידע ואתה אומר 'מה', עד שהמילה 'מה' נהיית החבר הכי טוב שלך.

ומגלה לנו הגמרא (שם): בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו. התלמיד הוא משול לעני מכיון שהוא כעת דל בסוגיא הנלמדת שאם הוא היה יודע אותה לא היה צריך ללכת לרב שילמד אותו. ואם הרב באותו רגע מסביר לו בנחת ומשתדל בכל כחותיו

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

צריך לקבוע לו זמן קבוע שבו הוא יבקר את מעשיו. ועל ידי עריכת חשבון נפש (בקביעות) הוא

א. רבותינו הקדושים הפליגו מאוד בחשיבות הענין של 'חשבון הנפש', והיינו שכל אדם

ומציאותה של מדרגה זו היא שהאדם חי בעולם מבלי שיצטרך לכלום ומבלי שיהיה תלוי במי שהוא, יחיד לגמרי, 'לבדו'. והיינו שבתוכו ממש מתגלה עולם פנימי שלם ומלא אורה.

ו. לאחר שהאדם עורך עם עצמו חשבון נפש עליו לקבוע זמן ללמוד מוסר וחסידות. ותוך כדי הלימוד להבין שהדברים הללו שהוא לומד קשורים אליו. ולדוגמא: אם הוא לומד בספר שמירת הלשון של החפץ חיים, עליו להבין שהדברים אמורים לו. שהוא צריך להיזהר מכל דיבורים של לשון הרע, והוא צריך להיזהר משנאת חנם וכו'.

ובצורת לימוד כזאת יש סיכוי שברכות הימים הפנימיות שלו תזדכך והוא יזכה להיכנס פנימה - לתוך העולם הפנימי, העולם שלו.

ז. דרך נוספת לאדם להיכנס לעולם הפנימי שלו, זו על ידי נתינת צדקה וגמילות חסדים בלי גבול ובלב שמח. וכאשר אדם עושה זאת הקב"ה ממשיך עליו אור עליון הנקרא 'חסד עילאה' וירב חסדו, ואז זה האור מאיר ומתפשט בכל העולמות העליונים ותחתונים ומתקן כל המעוות וכל המגרעות שנתן, וגרם בקדושה עליונה, ומחדש אורן וטובן ביתר שאת וביתר עוז, ומתכפרים כל עוונותיו, ונתקנים כל העולמות שפגם, וכל זה בשביל צדקה שנתן בלי גבול ויותר מכפי כחו. וכן הוא זוכה לעורר את הרחמים העליונים על נפשו האומללה וזוכה על ידי זה לצאת מחשכות וטמטום הלב.

יזכה לגלות את תעלומות נבכי הנפש, וגילוי זה יביאנו לידי הכרה מלאה בחסרונותיו ובמדותיו המגונות שהן שורש כל החטאים והעוונות המהוים חציצה ומחיצה בין האדם לכבוד יתברך.

ב. לכן נדרש מן האדם לקבוע עת וחמן אשר בו יצא ממירוץ החיים לגמרי, ובו בזמן יכניס עצמו אל רובד פנימי נוסף של השקטה פנימית נכונה שהיא הבסיס המרכזי ביותר להגיע לידי חשבון נפש מדוייק שיפיק תועלת מרבית.

ג. כדי להגיע לידי חשבון נפש אמיתי, מוכרח הדבר שתהיה דעת האדם צלולה ומיושבת מאוד באותה העת, ומנושלת מכל טרדה, לחץ, פחד, דאגה, או כל דבר הגורם היסח הדעת, שדבר ברור הוא שכדי לחזור עמוק עמוק אל נבכי הנפש פנימה מוכרחים לבוא לידי רגיעה מוחלטת, שלקות הנפש וישוב הדעת, שרק מתוך כך אפשר לפעול בשלימות.

ד. מטעם זה חשוב מאוד לקבוע מקום מיוחד אשר בו דוקא יתבודד (וטוב שיהיה מקום שאין מצויים בו בני אדם או דברים אחרים העלולים להסיח דעתו), ומתוך כך יוכל לגלות חסרונותיו וטעויותיו באמת ולתקנם מהשורש והיסוד עד הגיעו לידי שלימות תיקונם. אמנם אם לא קובע מקום הגון וראוי לכך, בנקל עלול לבוא לידי שינוי מזג, כגון: לחץ, טרדה, פחד, דאגה, היסח הדעת וכיו"ב, וממילא איננו יכול לחזור אל נבכי הנפש פנימה ולפעול כנדרש.

ה. ועל ידי זה הוא יוכל להגיע למדרגה העליונה - מדרגת היחיד. שכל מהותה

סט מחזורים

עם הנהגות אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

הזמנה לחגים עכשיו! אל תמתינו לדגע האחרון!

סט לאיש

₪ 420

₪ 320

המחזורים השלמים לכל החגים והמועדים

15 חלקים

כולל בנוסף
סידורי תפילה,
תהלים והגדה

10 חלקים

כולל סליחות
וחמד אלהים

₪ 149

סט לבת ישראל

6 חלקים

המחזורים השלמים
לכל החגים והמועדים
כולל סידור עם תהלים

www.hameir-laarets.org.il
08-37-40-200

בס"ד

זכות אדירה ונדירה, לקראת השנה החדשה:

ברכת הבנים

מו"ר יתפלל במיוחד להצלחת ילדיכם היקרים הי"ו
במשך כל השנה, ובפרט בעתות רצון וזמנים מסוגלים

כמנהג אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ע"י בנו ממשיך דרכו מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

לצירוף שמות הילדים:

08-37-40-200

כמידי שנה, ההרשמה מא' אלול

ש"נ
מא"ה הקדוש
הרד"ק י"ב

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת ראה ל' אב התשפ"ב

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
20:28	19:40	18:51	באר שבע
20:29	19:41	18:52	תל אביב
20:29	19:41	18:52	חיפה
20:28	19:41	18:51	אילת
20:33	19:44	18:55	ירושלים
		18:35	ירושלים 40 דק'

מסילות א"ל הרב

מפי קדשו של אטור' זיע"א

יליד קשה מאד לשבת בשקט במשך כל זמן התפילה, וכאשר הוא מאבד את סבלותו, הוא מתחיל להציק ולהפריע, ומסיה את דעתם של המתפללים, ויצא שכרו בחפסדו, וחריזו מצוה הבאה בעבירה.

אבל כשהילד מגיע לגיל שש שבוע והוא כבר מסוגל לשבת בבית בשקט וכרוגע, ובפרט אם הוא כבר יודע לקרוא, מצוה על אביו להביא אותו לבית הכנסת ולהושיב אותו לידו בזמן התפילה. אם הוא מתחיל לזוז בחוסר סבלנות, צריך לומר לו 'לא מתאים לך להתנהג כך, חיי באת לבית הכנסת להתפלל, אל תשחק עכשיו, אני אתן לך מה שאתה רוצה, אבל אני רוצה לראות אותך מתפלל, בגיל כזה יש עם מי לדיבר, הוא כבר יודע לקרוא, הוא יכול להתרכז.'

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופיבוקס במס' 054-26-380-26**